

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Prognoser og landbrugets kreditmuligheder

Sønderjysk Landboforening

6. oktober 2014

Af Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

Videncentret for Landbrug

PARTNER I
DLBR
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Naturerhverv.dk

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

JydskeVestkysten **BUSINESS**

JV.DK/BUSINESS · REDIGERET AF: STEFFEN LILMOES

ONSDAG 1. OKTOBER 2014

1

MAIL: JYDSKEVESTKYSTEN@JV.DK

Storm over dansk landbrug

Krise: Priserne på korn, svin, mælk og mink er faldet meget det seneste år, men den danske landmand er magtesløs og kan i realiteten ikke gøre noget ved problemet.

Af Niels Juhl
tena@jv.dk

Produktiviteten i dansk landbrug er i verdensklasse, men lige nu er det ikke nok at være dygtig til sit håndværk i et erhverv, som er i strid modvind.

– Jeg vil sige det på den måde, at landbruget lige nu befinder sig midt i et stormvejr, siger Klaus Kaiser, erhvervsøkonomisk chef på Videncenter For Landbrug, som er en del af Dansk Landbrugsrådgivning.

– I 2013 havde danske heltidslandbrug et gennemsnitligt driftsresultat – når vi ser bort fra minkproducenterne – på cirka 450.000 kroner. Ud af dette beløb skal landmanden have sin løn, og hans egenkapital skal forrentes. Resultatet bliver betydeligt mindre i 2014 og 2015, og det skyldes et sammentræk af uheldige faktorer, siger Klaus Kaiser og peger blandt andet på Ruslands her i 2014 indførte importstop for landbrugsvarer fra EU.

Overproduktion

– Når russerne ikke vil importere for eksempel svinekød fra EU, så rammer det Danmarks direkte svineeksport til russerne, og samtidig fører det til overproduktion i hele EU. Resultatet er faldende priser på svinekød. Det tvinger landbruget til at finde nye afsætningskanaler, men det sker ikke fra den ene dag til den anden.

– Vigende efterspørgsel på fødevarer i Kina er et andet problem.

– Når russerne ikke vil importere for eksempel svinekød fra EU, så rammer det Danmarks direkte svineeksport til russerne, og samtidig fører det til overproduktion i hele E, forklarer Klaus Kaiser.

Privatfoto

Kina har fyldt fødevarerlagrene op, og har trukket sig fra markedet. En generelt set stor global produktion af fødevarer som følge af nogle år med høje fødevarerpriser presser også priserne, og yderligere et problem er, at mælkeproduktionen i EU nu er meget høj. Alle disse faktorer rammer på én gang med faldende priser og dermed dårligere indtjening til landbruget til følge, forklarer Klaus Kaiser.

– Problemene for landmanden er, at han har rigtig dårlig mulighed for at risikofordække sig. Planteavleren kan ganske vist lave kontrakter på korn et år frem i tiden, men hverken svine- og mælkeproducenter eller minkavlerne har de store muligheder for at gardere sig mod risikoen for uheldig prisudvikling. Den samlede gæld for danske heltidslandbrug er 240 milliarder kroner, hvilket er en gennemsnitlig gældsprocent på

Landmænd er magtesløse

Hvad kan den danske landmand gøre ved problemet?

– Ikke ret meget, siger Klaus Kaiser.

– Problemene for landmanden er, at han har rigtig dårlig mulighed for at risikofordække sig. Planteavleren kan ganske vist lave kontrakter på korn et år frem i tiden, men hverken svine- og mælkeproducenter eller minkavlerne har de store muligheder for at gardere sig mod risikoen for uheldig prisudvikling. Den samlede gæld for danske heltidslandbrug er 240 milliarder kroner, hvilket er en gennemsnitlig gældsprocent på

64-66 procent. Gælden bliver sandsynligvis ikke nedbragt de kommende år, tværtimod må mange landmænd stifte ny gæld. Men der er faktisk også en større gruppe meget stærke landmænd, som kan tage Putin-nedturen og stadig tjene penge. Så landbruget er meget delt. Generelt må alle landmænd dog ruste sig til lave priser to-tre år frem i tiden, vurderer Klaus Kaiser.

FAKTA

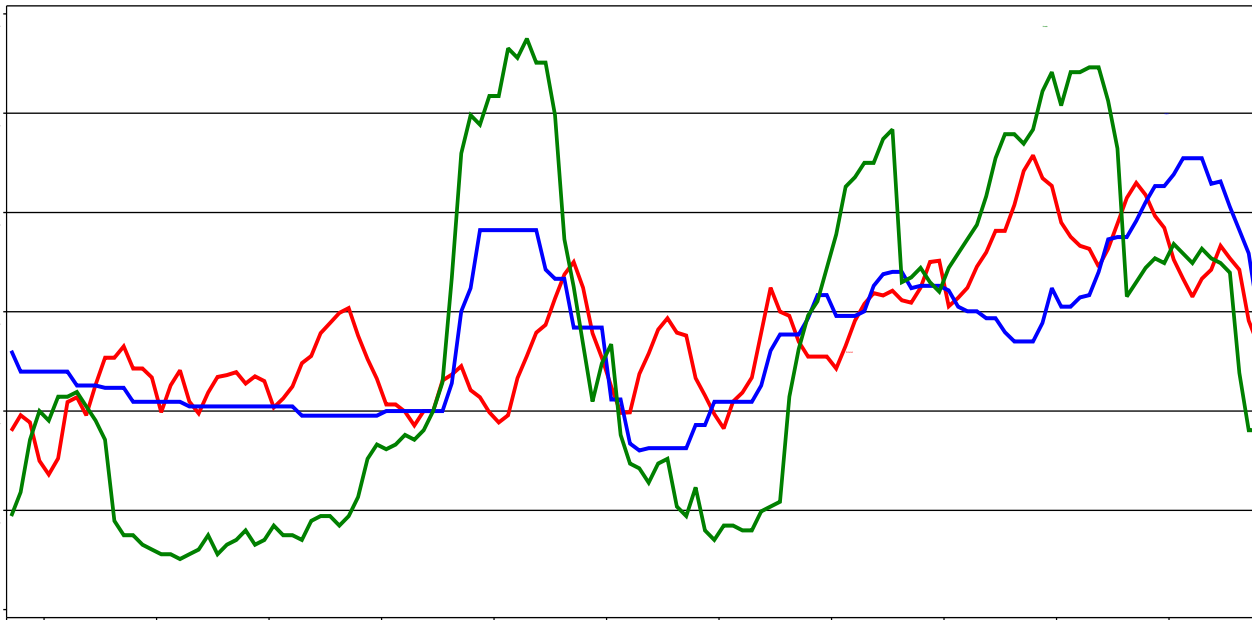
Prisfald

■ Ifølge Klaus Kaiser var afregningsprisen for slagtesvin næsten 13 kroner kiloet i 2013. For indeværende uge er noteringen 9,80 kr. Den pris, landmanden får for et kilo mælk, er faldet fra 3,23 kroner i starten af 2014 til nu 2,56 kroner, og landmanden må nu nøjes med at få 90-100 kroner pr hektokilo hvede mod cirka 140 kroner i foråret 2014.

Highlights

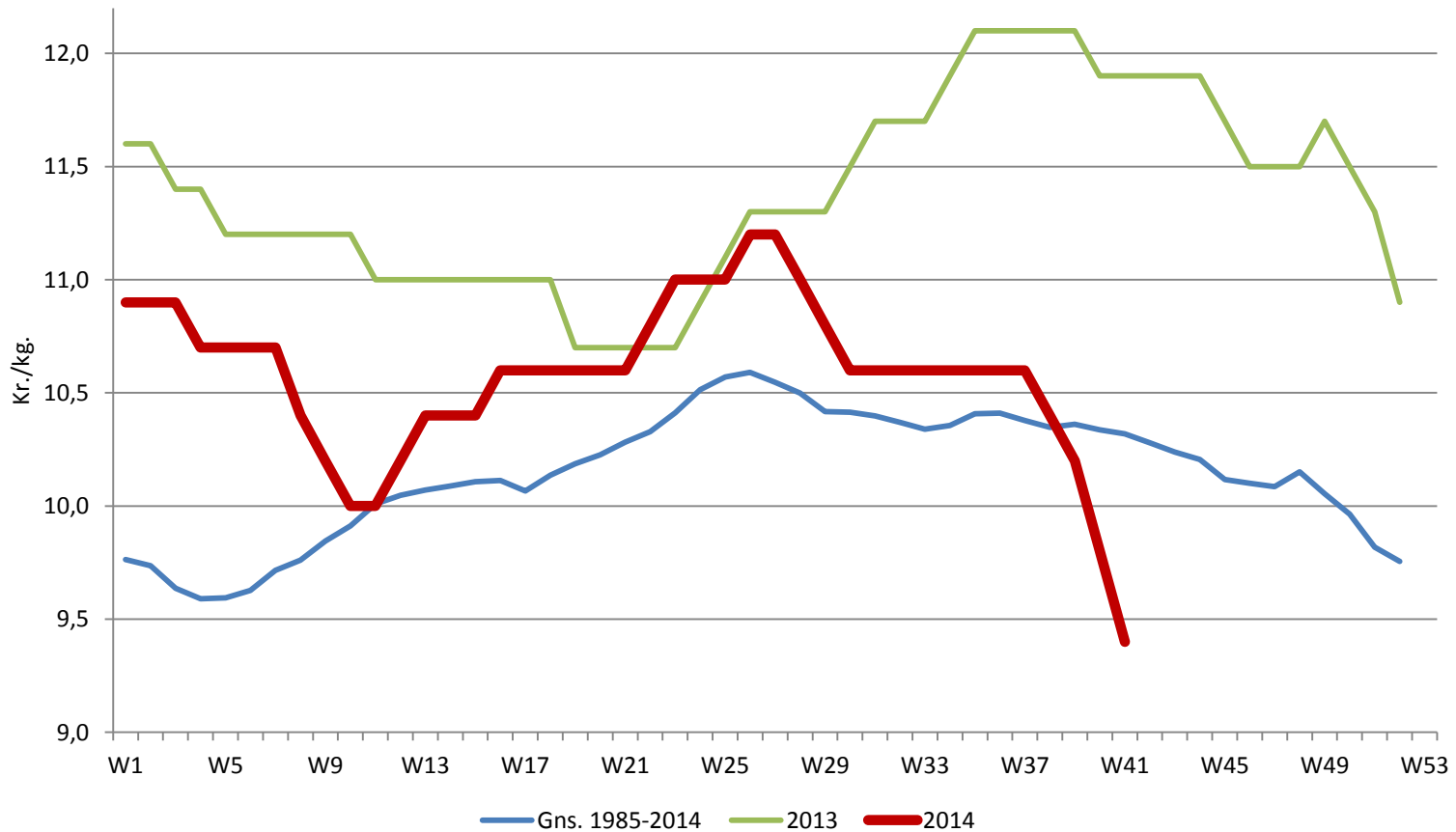
- Landbrugets indtjening er gået ind i en ny fase
- Det skyldes en kombination af:
  - Ruslands importforbud mod fødevarer fra EU
  - Kinas delvise tilbagetrækning sfa. fyldte lagre
  - Stigende global produktion (stor høst, høje priser 2012-primus 2014 og ophævelse af kvoter)
- Priserne og indtjeningen er kommet under det langsigtede gennemsnit
- På det nuværende prisniveau kører næsten 1 ud af 3 landbrug med likviditetsunderskud – en stigning fra knap 1 ud af 5 i 2013. I 2015 bliver det godt halvdelen!
- Fortsat stor spredning mellem de enkelte bedrifter – en stærk gruppe har fortsat overskud trods den aktuelle storm

Prisboblernerne fra 2012-primo 2014 er under afvikling

Svineprisen

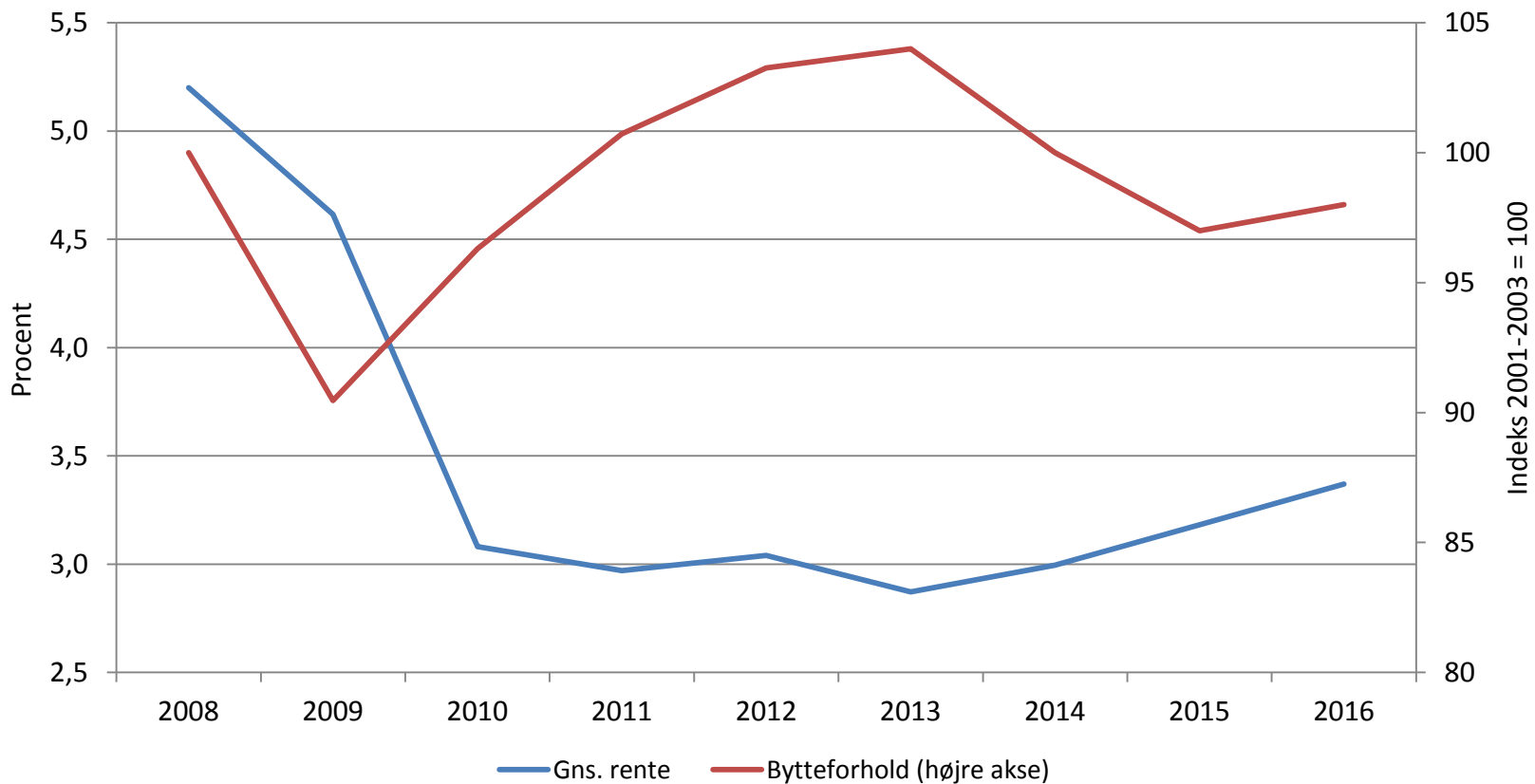
Svineprisens sæsonmønster 1985-2014

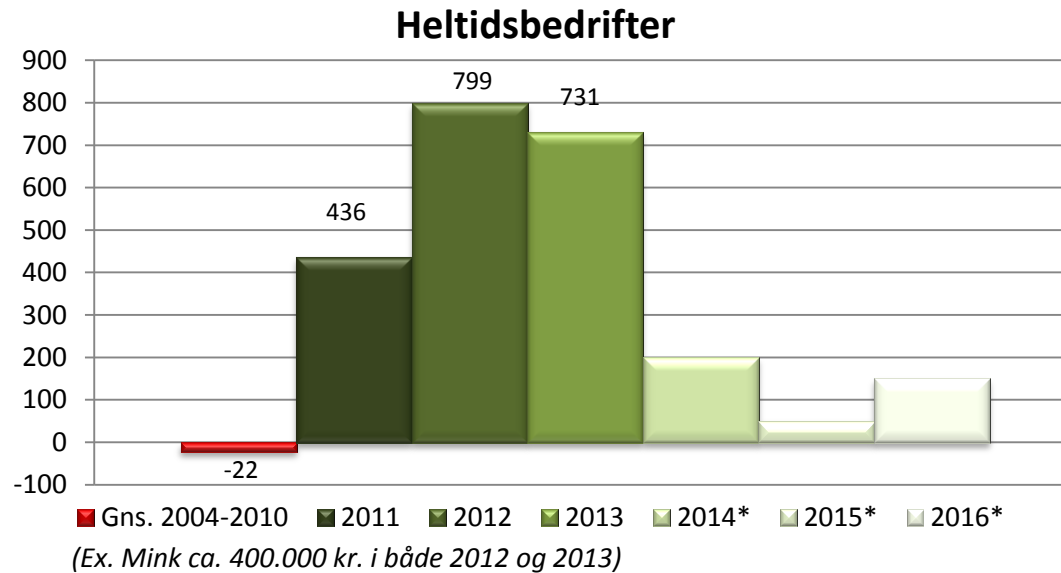
Bytteforholdet er højt og renterne lave

- Bytteforholdet toppede i 2012-2013. Fra 2014 går det nedad!
- Renten er fortsat trykket i bund af lav inflation og lav vækst i Europa.

Bytteforhold og heltidsbedrifters gennemsnitsrente, inkl. bidrag

Driftsresultater for gennemsnitlige heltidsbrug

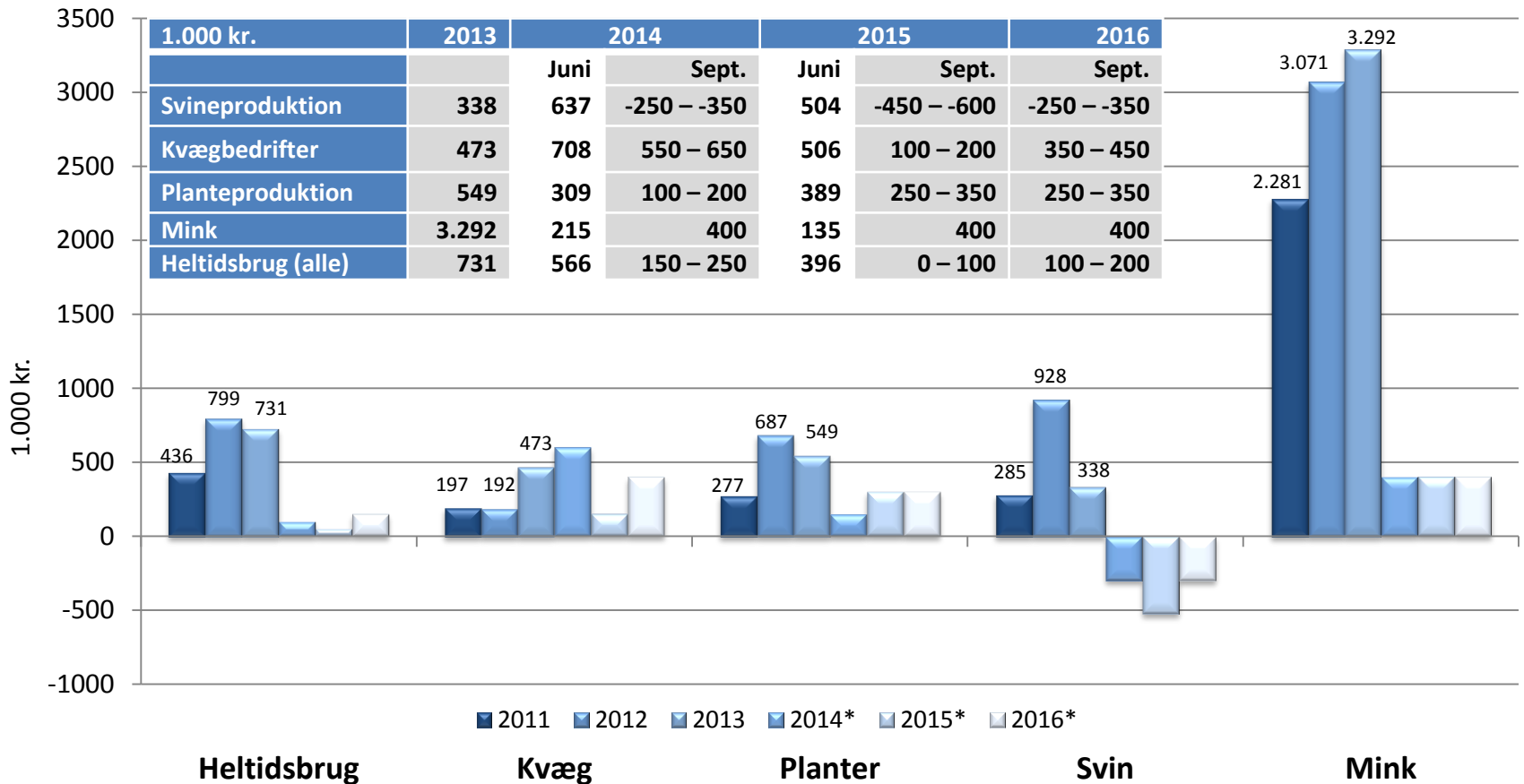

1.000 kr.	2013	2014		2015		2016
		Juni	Sept.	Juni	Sept.	Sept.
Svineproduktion	338	637	-250 – -350	504	-450 – -600	-250 – -350
Kvægbedrifter	473	708	550 – 650	506	100 – 200	350 – 450
Planteproduktion	549	309	100 – 200	389	250 – 350	250 – 350
Mink	3.292	215	400	135	400	400
Heltidsbrug (alle)	731	566	150 – 250	396	0 – 100	100 – 200

Driftsgrenenes indkomst

- Alle driftsgrene oplever fald i 2015 – især svinesektoren bløder

Landbrugets driftsresultater 2011-2016

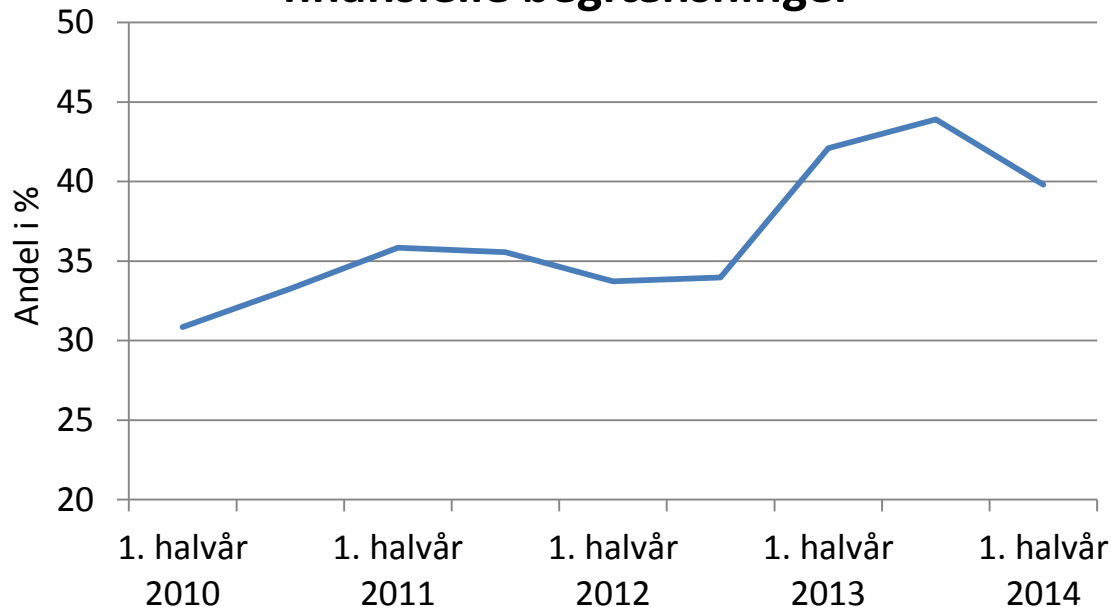

Landbrugets finansieringsmuligheder

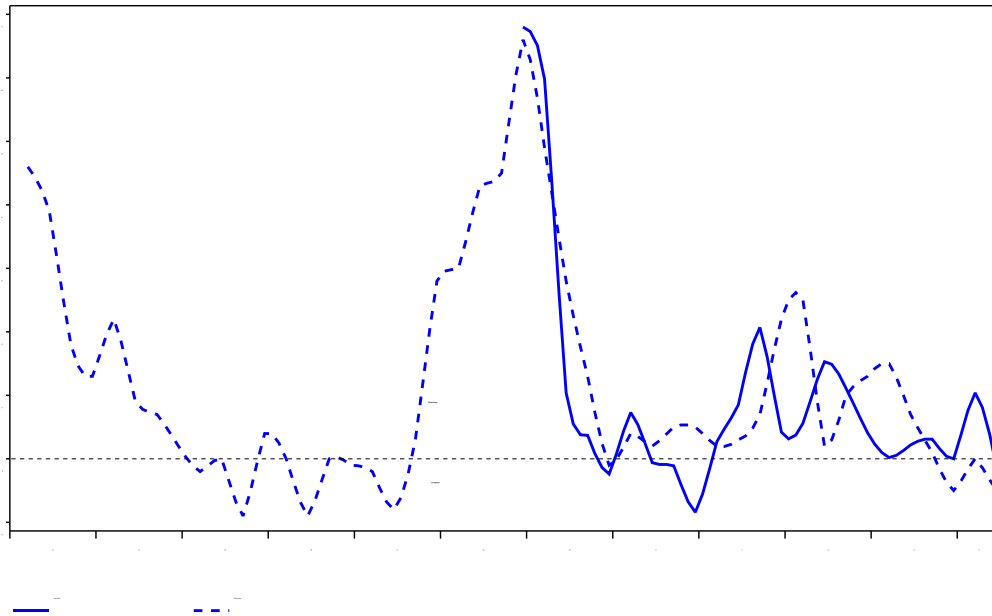
- Ca. 40 pct. af landmændene oplever finansielle begrænsninger

Andel af landmænd, der oplever finansielle begrænsninger

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Opstramning af pengeinstitutternes kreditpolitik siden 2007

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Fra motorvej til skolevej på grund af:
  - Generel økonomisk krise
  - Krise den finansielle sektor
  - Dårlig økonomi i landbruget
  - Skrappere myndighedskrav

2003-2007

2008-2014

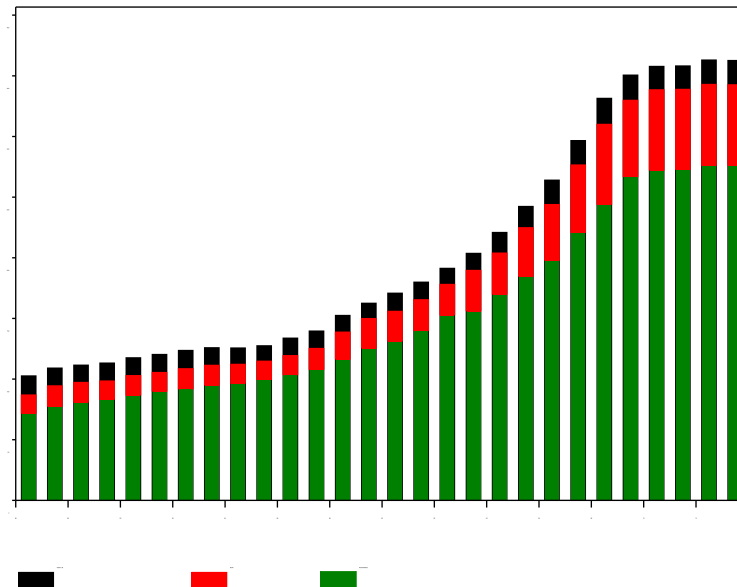

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Hvordan rammer ”kredittørken” landbruget særlig hårdt?
  - Dansk landbrug er teknologisk helt i front globalt set og derfor meget kapitalintensivt og stærkt afhængigt af et højt investeringsniveau og adgang til kapital
- Hvorfor rammer ”kredittørken” landbruget særlig hårdt?
  - Høj gæld
  - Lav indtjening
  - Høj risiko
  - Stor spredning i indkomster

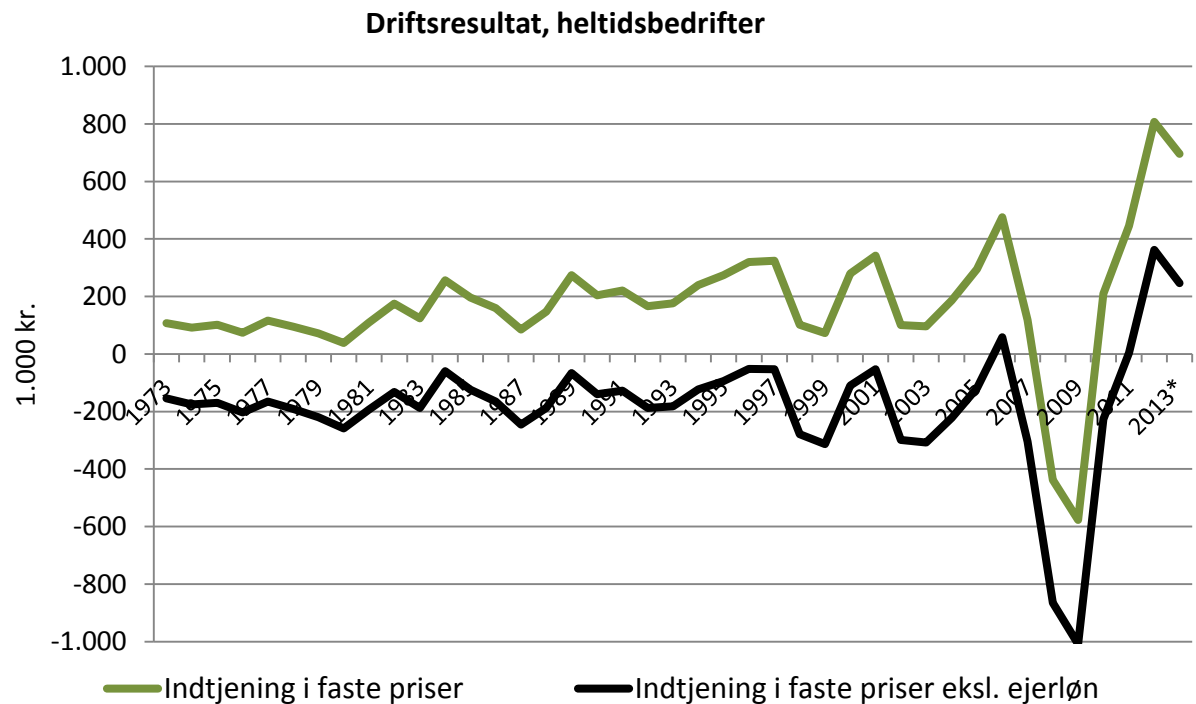
Høj gæld begrænser finansieringsmulighederne

- Mange landmænd blev efterladt med høj gæld i årene op til den finansielle krise i 2008 på grund af:
  - Høje priser på jord og kvote
  - Arealkrav
  - Fejlslagne investeringer
  - Lav indtjening
  - Skærpede miljøkrav
  - Mv.

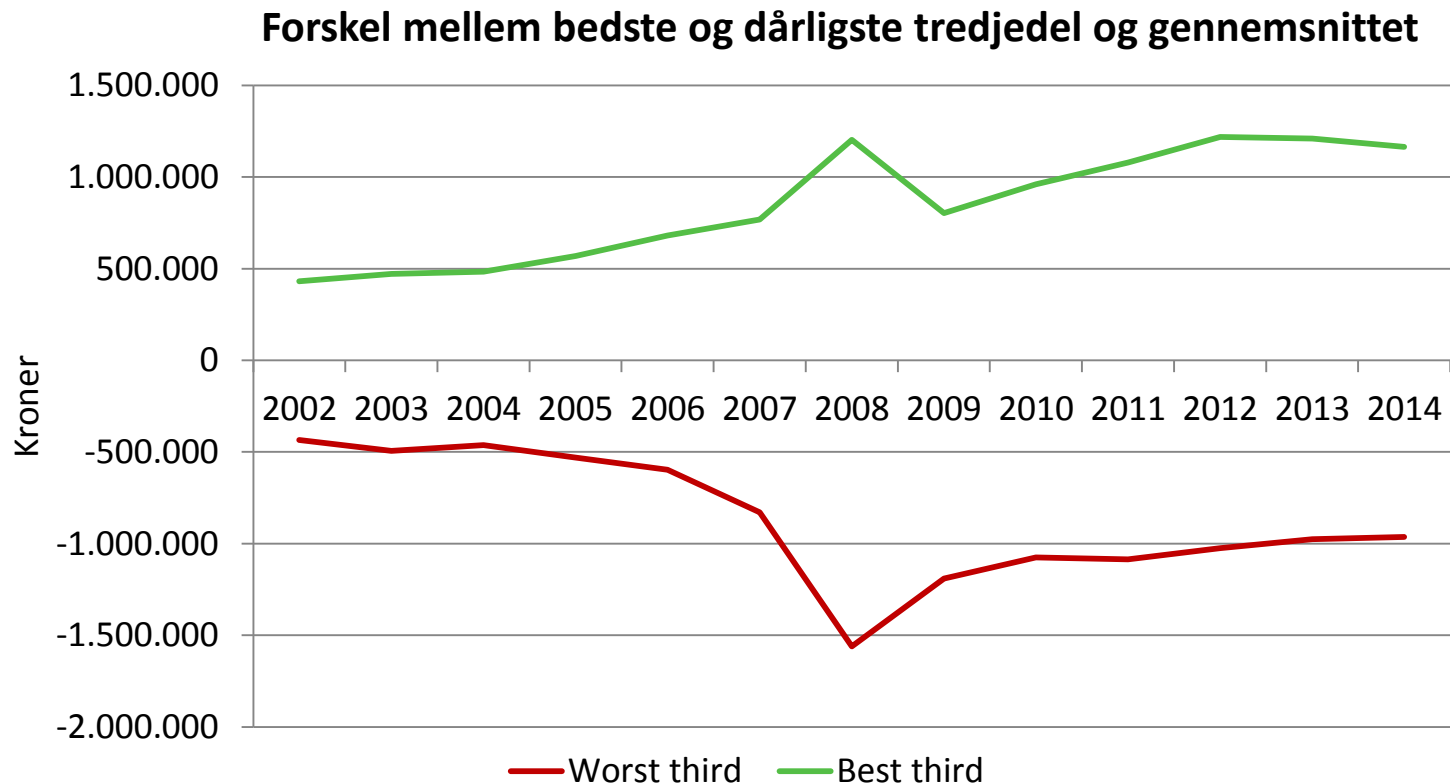
Lav indtjening og høj risiko begrænser finansieringsmulighederne

- Mulighederne for høj indtjening forringes af miljøkrav, et højt skatte- og afgiftstryk og høje lønninger og andre omkostninger
- Svag indtjening giver ringe mulighed for egenfinansiering!
- Dertil kommer høj risiko i erhvervet med store udsving i indtjeningen

Stor spredning i indkomster begrænser finansieringsmulighederne

- Og den store spredning i indkomsterne (ca. 1 mio. kr. mellem bedste/dårligste og gns.) øger usikkerheden

Hvordan ser den finansielle sektor på dansk landbrug?

- Især efter finanskrisen har den finansielle sektor fået øje på:
  - Høj gæld
  - Lavt indtjening
  - Høj risiko
  - Store spredning i indtjeningen
- Det gør den finansielle sektor (og andre) usikker på landbrugets gældsserviceringssevne, og om økonomien er holdbar...
- Uden adgang til finansiering går landbrugsvirksomhedens udvikling i stå:
  - => Salg eller nedslidning

I medfør af § 188, stk. 3, § 192, § 196, stk. 1-3, § 341, stk. 4, og § 372, stk. 4, i lov om finansielt virksomhed, jf. lovbestemmelserne nr. 705 af 25. juni 2012, fastsættes:

¹⁾ § 2. Års- og halvårsrapport skal være afløst på dansk. Dog kan de i særlige tilfælde eller tilladelse fra Finanstilsynet afløst på et andet sprog.

Afsnit I
Anvendelsesområde
Kapitel 1
De enkelte virksomheder og rapporter

§ 1. Denne bekendtgørelse finder anvendelse for følgende virksomheder:

- 1) Pengeinstitutter.
- 2) Realkreditinstitutter.
- 3) Fondeinvestmentselskaber.
- 4) Fondsmæglerselskaber.
- 5) Likviditetsinstitutter.
- 6) Modervirksomheder, hvis virker hovedsagelig består i at virksomheder, der er kreditrisikoinstitutter.
- 7) Danmarks Skibs kredit A/S.

LoVWeb -- Finanstilsynet

Vejledning om individuelle nedskrivninger og hensættelser

9121 af 17/03/2014

Vejledning om individuelle nedskrivninger og hensættelser

Denne vejledning indeholder vejledning om individuelle nedskrivninger og hensættelser i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. (regnskabsbekendtgørelsen) og de udbydende retningslinjer i bilag 10 til bekendtgørelsen. Vejledningen afspejler bl.a. Finanstilsynets observationer ved undersøgelser af pengeinstitutter, siden reglerne trådte i kraft.

Vejledningens struktur følger strukturen i bilag 10 til regnskabsbekendtgørelsen. Punkterne i overskrifterne nedenfor er således punkter i bilag 10.

Der er en del af punkterne i bilag 10, som ikke er medtaget i denne vejledning. Dette afspejler derimod ikke, at Finanstilsynet vurderer, at der ikke er behov for vejledning om dem. Det afspejler derimod ikke, at Finanstilsynet finder, at disse punkter er mindre vigtige end de punkter, som er med i vejledningen. Vejledningen skal således læses i sammenhæng med bilag 10.

Punkt 1

Som anført i punkt 1 i bilag 10 kan pengeinstituttet vælge ikke at foretage en individuel vurdering af alle udlån men kun en del af dem. Alle udlån, som ikke vurderes individuelt, eller som vurderes individuelt men ikke nedskrives individuelt, skal vurderes gruppevis. Vælger pengeinstituttet, at en del af udlånene alene vurderes gruppevis, skal det som beskrevet i punkt 1 sandsynliggøres, at dette ikke fører til, at det samlede behov for nedskrivninger undervurderes.

Som hovedregel skal denne sandsynliggørelse ikke ske ved hver bilanopgørelse, men kun mindst én gang årligt, idet det er mest hensigtsmæssigt at beregne den statistiske nedskrivning, som skal vurderes. Ved en stor ændring i niveauet for de statistiske nedskrivninger kan der dog være behov for en supplerende sandsynliggørelse.

For så vidt angår gruppevis vurdering fremgår det af regnskabsbekendtgørelsens § 54, stk. 2, at så snart der foreligger information, som identificerer tab på enkelte udlån i en gruppe, jf. bekendtgørelsens § 53, skal udlånet fjernes fra gruppen og nedskrives efter § 52.

Vælger pengeinstituttet, at en del af udlånene alene vurderes gruppevis, vil der dermed normalt være udlån, som skal fjernes fra gruppen og gennemgås individuelt som opgjorte af, at der er identificeret tab.

For disse udlån skal der således ikke foretages en nedskrivningsberegning på grund af OTV, men fordi der foreligger information, som identificerer tab. Denne type information er en delmængde af de hændelser, som giver anledning til OTV. Endvidere gælder regnskabsbekendtgørelsens krav til nedskrivningsberegningen både for udlån med OTV og udlån, hvor der foreligger information, som identificerer tab.

Tilsvarende kan instituttet for begge de to typer udlån vælge at foretage nedskrivningsopgørelsen statistisk, hvis betingelserne i regnskabsbekendtgørelsens § 52, stk. 6, er opfyldt. Det vil som beskrevet i punkterne 56-58 i bilag 10 sige, at det ud fra statistiske hensyn kan vurderes, at en sådan fremgangsmåde fører til samme eller mere præcise resultater af den samlede nedskrivning på gruppen end en opgjorte enkeltvis af nedskrivningerne på udlån i gruppen.

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Lån og kreditter vurderes individuelt, MEN...
- ...banker og realkreditinstitutter reguleres af Finanstilsynet (FT), som definerer rammerne for udlån gennem krav til solvens og likviditetsberedskab, værdiansættelse af aktiver, risikoeksponering etc.

- Ved brug af FT's definitioner og bankers praksis ved vurdering af kreditværdighed, har vi undersøgt kreditmuligheder og følsomhed for danske landbrug

Landbrugets finansieringsmuligheder

Centralt for FT er, om der er "OIV" (Objektiv Indikation for Værdiforringelse - af sikkerheden bag udlånet) og dermed et behov for nedskrivninger:

1. Låntager er i "betydelige økonomiske vanskeligheder"
2. Låntager begår kontraktbrud
  - Ikke BOT, manglende overholdelse af afdrag og renter o.lign.
  - Undtagelse hvis kortvarigt, småbeløb eller fejl
3. Låntager ydes lempeligere vilkår pga. økon. vanskeligheder
  - F.eks. rekonstruktion, eftergivelse af gæld, henstand, forlængelse mv.
  - OIV gældende indtil låntager har vist evne til overholdelse af aftaler (minimum 12 måneder)
4. Det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller blive underlagt anden økonomisk rekonstruktion

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Operationalisering af FT's retningslinjer kræver især specifik definition af "betydelige økonomiske vanskeligheder"
- FT lægger særlig vægt på likviditet og egenkapital:
  - OIV ved negativt resultat før skat/utilstrækkelig likviditet, samt negativ eller spinkel EK
  - OIV ved svagt positivt resultat før skat/svag men tilstrækkelig likviditet, men negativ egenkapital
  - Også OIV, selvom EK ikke er negativ/spinkel, men hvis dårlige driftsresultater eller utilstrækkelig likviditet indebærer en betydelig risiko for, at PI lider tab på et senere tidspunkt
    - Undtagelser: Historisk gode resultater og forventning om fremtidige, samt nystartede virksomheder med budgetteret underskud med forventning om fremtidig positivt
- Ofte er det likviditeten, som er afgørende og ikke kapitalforhold. Som regel tilstrækkeligt, hvis likviditeten er god på 3-5 års sigt.

Landbrugets finansieringsmuligheder

- ”Betydelige økonomiske vanskeligheder” sat i skema:

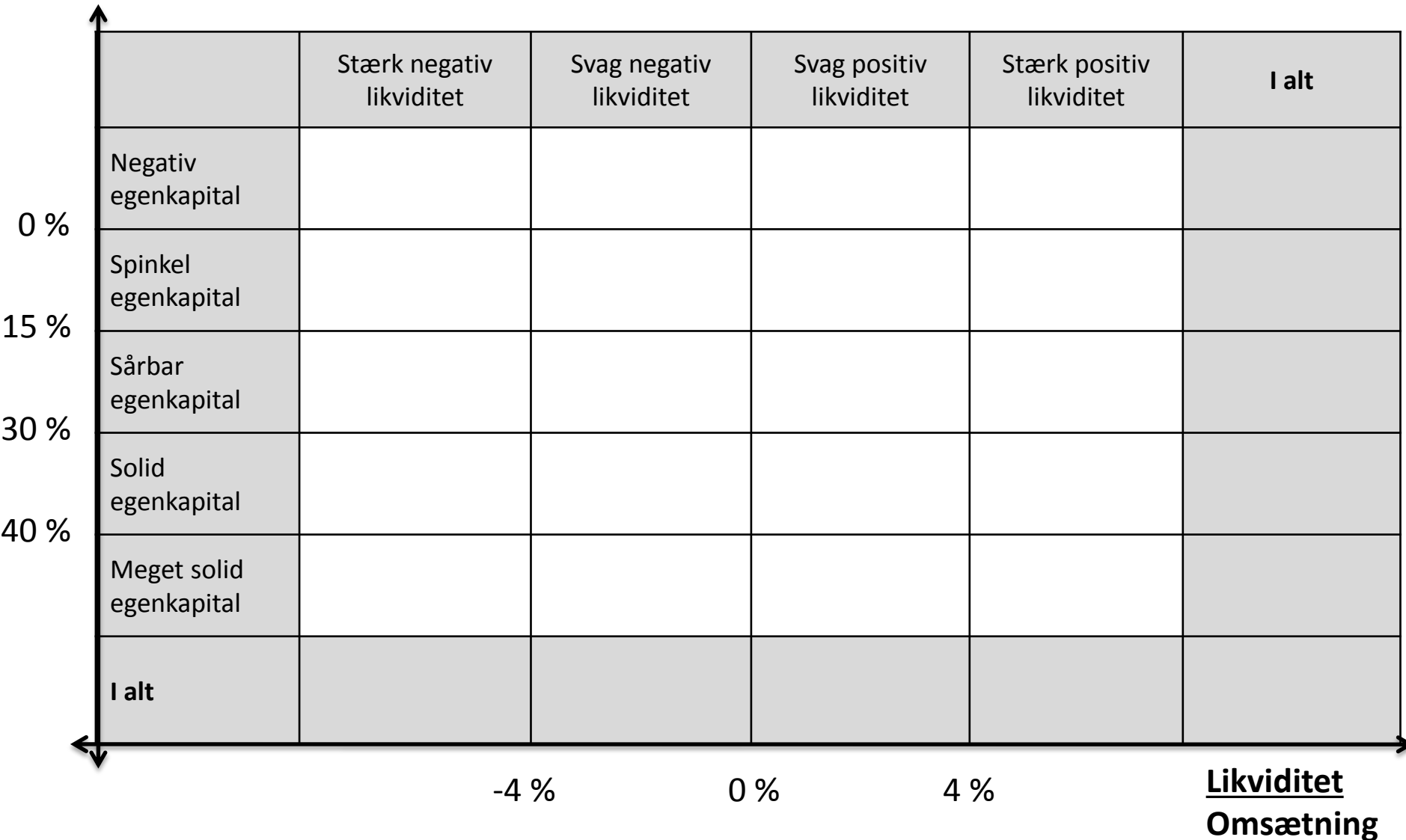
	Utilstrækkelig Likviditet	Netop tilstrækkelig likviditet	Tilstrækkelig likviditet
Negativ egenkapital	BØV	BØV	
Spinkel egenkapital	BØV	Evt. risiko for BØV på sigt	
Stærk egenkapital	Risiko for BØV på sigt		

Landbrugets finansieringsmuligheder

- I praksis anvendes ofte mere detaljerede retningslinjer end FT's
- Nogle kreditsager er indlysende – i andre befinder man sig i en gråzone:
  - Likviditet: Negativ, **svag negativ**, **svag positiv** og positiv
  - Egenkapital: Negativ, **spinkel**, **sårbar**, solid og meget solid
- Tvivlen ligger i gråzonen: "spinkel", "sårbar" og "svag"

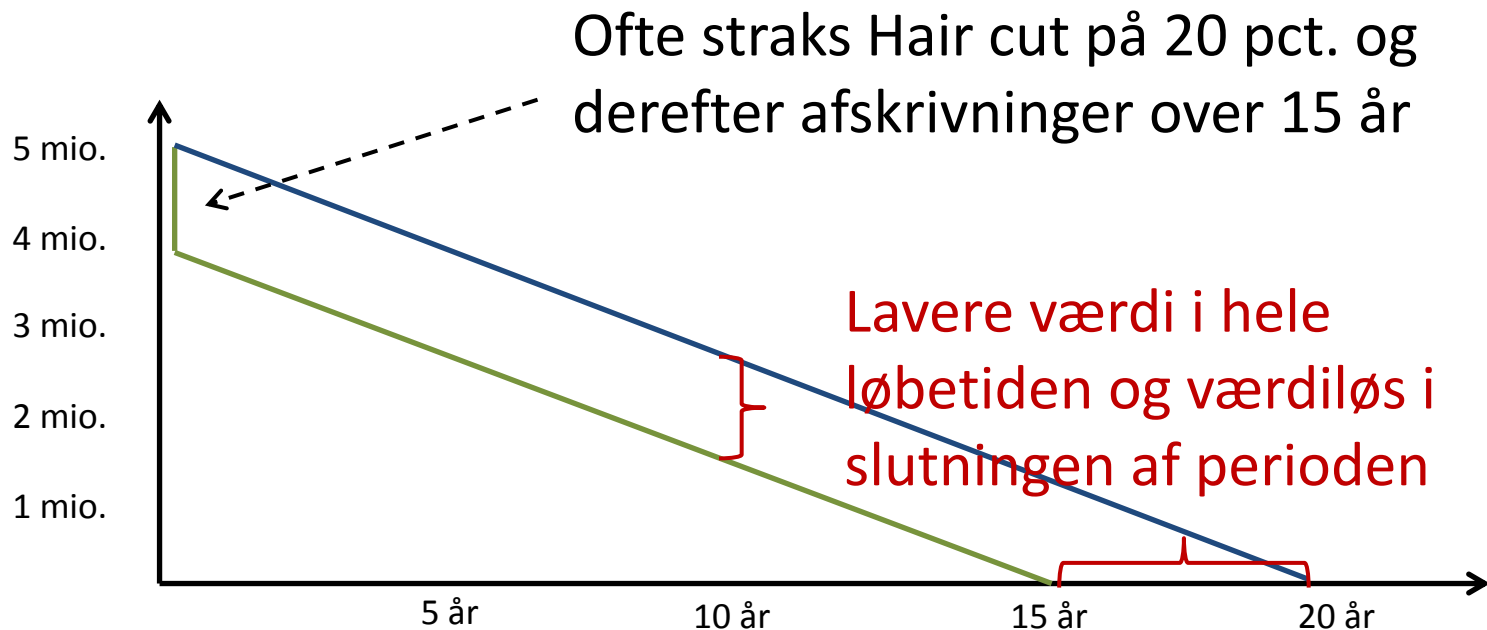
Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

Landbrugets finansieringsmuligheder - Aktiver

- FT har egne retningslinjer for værdiansættelse af aktiver, hvor især jordpriser og bygninger adskiller sig fra bogførte værdier:
  - Bygninger værdiansættes typisk 15-20 pct. lavere end de bogførte værdier

Jordpriser – Forskel på bogførte og FT's

- FT's værdier ligger samlet set 4,7 pct. lavere end de bogførte

Landsdel	Bogførte jordpriser	FT-jordpriser	Forskel i kr./ha.	Forskel i pct.
Vendsyssel	163.753	145.000	-18.753	-12,9
Himmerland/Thy/Mors/Salling	160.974	155.000	-5.974	-3,9
Midtjylland	143.895	140.000	-3.895	-2,8
Østjylland	163.259	160.000	-3.259	-2,0
Vestjylland	136.803	125.000	-11.803	-9,4
Nordvestjylland	151.503	150.000	-1.503	-1,0
Sønderjylland	141.055	140.000	-1.055	-0,8
Fyn	158.710	140.000	-18.710	-13,4
Midt- og Vestsjælland	151.483	140.000	-11.483	-8,2
Sydsjælland/Stevns/Møn	159.283	150.000	-9.283	-6,2
Lolland/Falster	220.828	225.000	4.172	1,9
Bornholm	123.425	140.000	16.575	11,8
Samlet:	155.652	148.613	-7.039	-4,7

Landbrugets finansieringsmuligheder - Aktiver

- FT's værdiansættelse af aktiver og de bogførte værdier:
  - Bygninger værdiansættes typisk 15-20 pct. lavere end de bogførte værdier
  - Jordpriser værdiansættes 1-13 pct. lavere, afhængig af landsdel
  - Andre driftsaktiver som bogført
  - Ophørende virksomheder: -5 pct. af samlet værdi til realisationsomkostninger

Aktiver – Forskel på bogførte og FT's

- I forhold til de bogførte værdier er **egenkapitalen** efter FT-metoden ca. 1,4 mio. kr. lavere pr. bedrift (gælds-pct. ca. 4,6 pct. højere)
- Størst er differencen hos svin, kvæg og mink

Pr. bedrift, mio kr.	Bogførte aktiver	FT-aktiver	Forskel i kr.	Forskel i pct.
Kvæg	30,0	28,6	-1,4	-4,6 %
Svin	41,6	39,2	-2,4	-5,8 %
Planter	34,4	33,9	-0,5	-1,6 %
Mink	17,9	16,7	-1,2	-6,5 %
Øvrige	24,6	23,8	-0,8	-3,3 %
Alle landbrug	32,1	30,7	-1,4	-4,2 %

Aktiver – Forskel på bogførte og FT's

- På sektorniveau er egenkapitalen i de bogførte værdier ca. 14 mia. kr. lavere efter FT-metoden!
- Kvæg og svin står for 75 pct. af forskellen i kr.!

Alle heltid, mia. kr.	Bogførte aktiver	FT-aktiver	Forskel i kr.	Forskel i pct.
Kvæg	94,7	90,3	-4,4	-4,6 %
Svin	106,2	100,0	-6,2	-5,8 %
Planter	87,4	86,0	-1,4	-1,6 %
Mink	21,0	19,6	-1,4	-6,5 %
Øvrige	24,1	23,3	-0,8	-3,3 %
Alle landbrug	333,3	319,2	-14,1	-4,2 %

Landbrugets finansieringsmuligheder - Likviditet

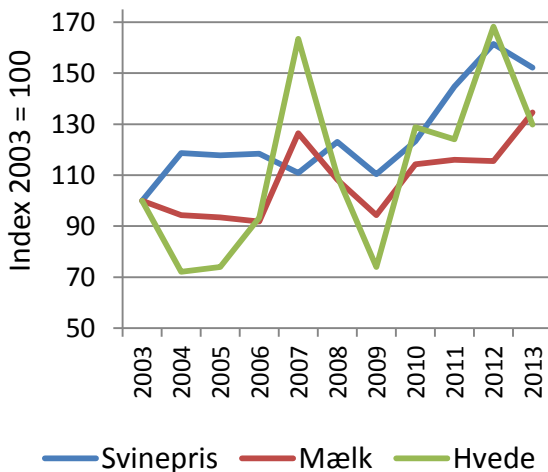
- FT definerer "utilstrækkelig likviditet" som en likviditet, der ikke kan dække renter og afdrag
- Afdrag eller reinvesteringer skal minimum kunne dække værdiforringelsen af de finansierede aktiver
- Gæld, der ikke har sikkerhed i aktiver, skal kunne afvikles hurtigere

Landbrugets finansieringsmuligheder - Likviditet

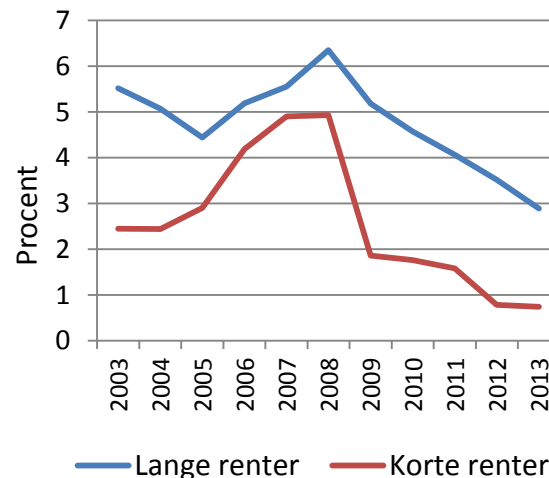
Der foretages derudover en række justeringer for at få et konjunktur neutralt, langsigtet billede af landbrugets økonomi:

- De mest betydningsfulde produktpriser
- Renterne sættes 1 pct.point højere
- Ekstraordinære omkostninger og investeringer neutraliseres

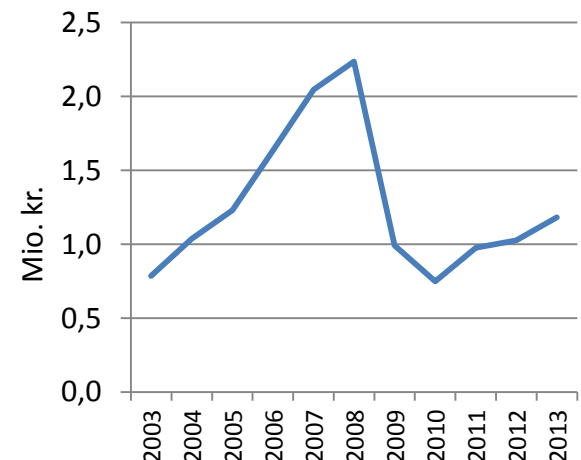
Produktpriser

Renter

Investeringer

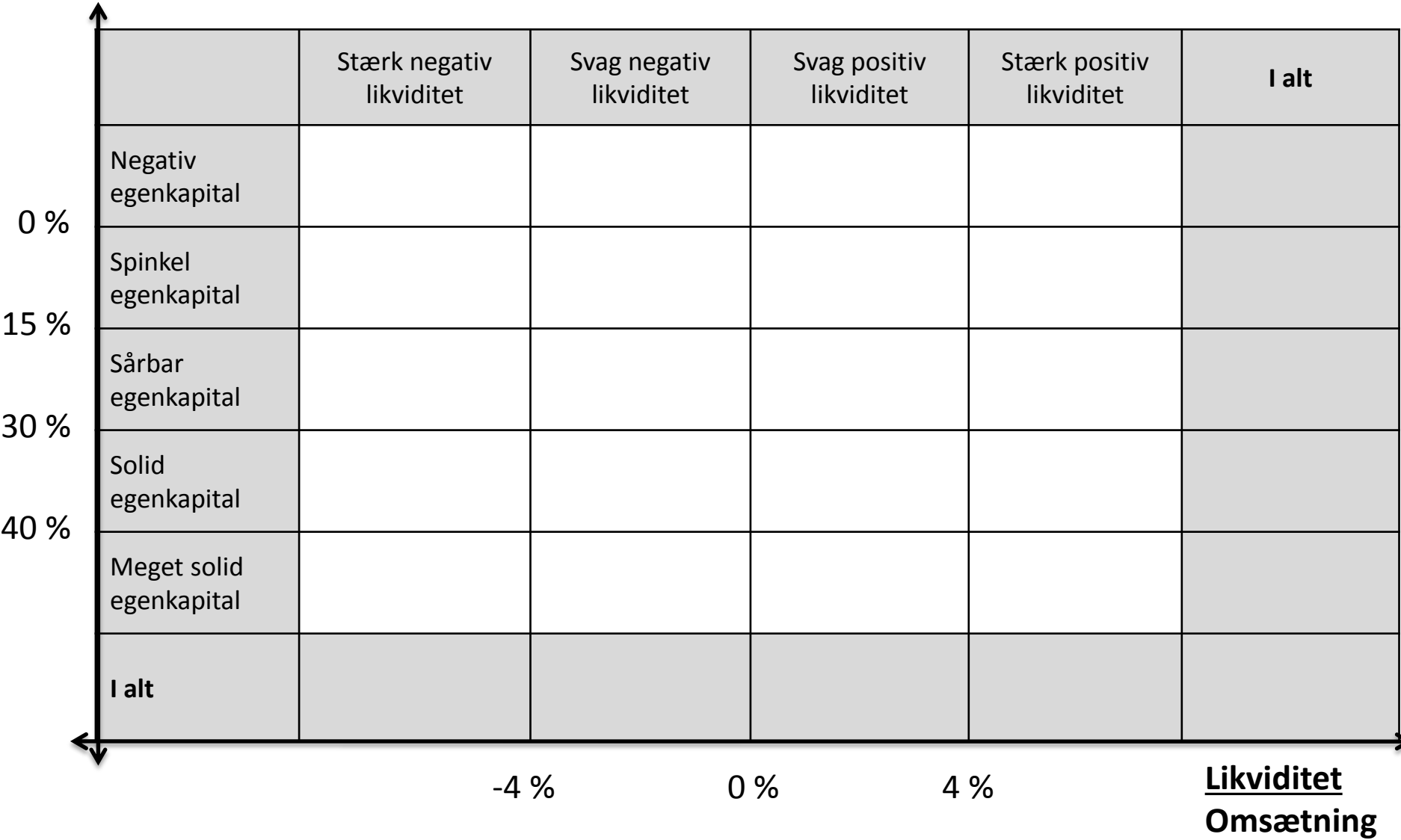
Likviditet - forskel på regnskaber og FT's

- Likviditeten i forhold til omsætningen er ca. 4,5 pct. point højere i 2013 end en opgørelse baseret på FT's indtjeningsprincipper
- Alle driftsgrene ser bedre ud i regnskaberne end i kreditvurderingen

Pct.	Likviditet/ omsætning, 2013-regnskab	Likviditet/ omsætning, FT	Forskel i pct. point.
Kvæg	3,67	1,54	-2,13
Svin	1,21	0,33	-0,88
Planter	10,93	3,50	-7,43
Alle landbrug	6,71	2,20	-4,50

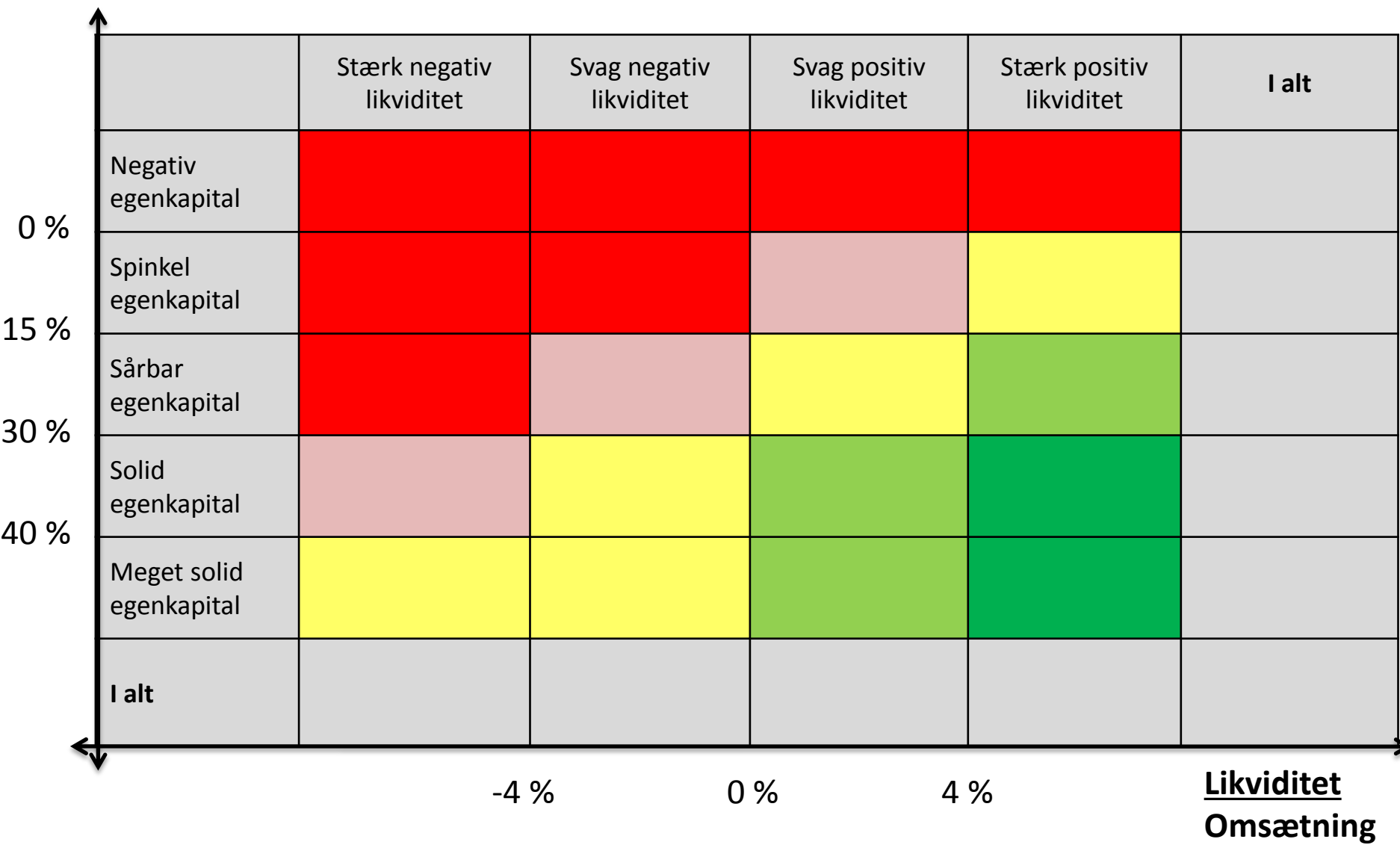
Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

Ifølge FT er der reelt næsten 1.800 (17 %) insolvente virksomheder

Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

	Stærk negativ likviditet	Svag negativ likviditet	Svag positiv likviditet	Stærk positiv likviditet	I alt
0 % Negativ egenkapital	Antal: 962 Andel: 9,3 %	Antal: 228 Andel: 2,2 %	Antal: 224 Andel: 2,2 %	Antal: 359 Andel: 3,5 %	Antal: 1.773 Andel: 17,1 %
15 % Spinkel egenkapital	Antal: 722 Andel: 7,0 %	Antal: 422 Andel: 4,1 %	Antal: 348 Andel: 3,3 %	Antal: 657 Andel: 6,3 %	Antal: 2.150 Andel: 20,7 %
30 % Sårbar egenkapital	Antal: 810 Andel: 7,8 %	Antal: 305 Andel: 2,9 %	Antal: 368 Andel: 3,5 %	Antal: 912 Andel: 8,8 %	Antal: 2.395 Andel: 23,0 %
40 % Solid egenkapital	Antal: 304 Andel: 2,9 %	Antal: 155 Andel: 1,5 %	Antal: 163 Andel: 1,6 %	Antal: 639 Andel: 6,1 %	Antal: 1.261 Andel: 12,1 %
Meget solid egenkapital	Antal: 375 Andel: 3,6 %	Antal: 345 Andel: 3,3%	Antal: 176 Andel: 1,7 %	Antal: 1.925 Andel: 18,5 %	Antal: 2.821 Andel: 27,1 %
I alt	Antal: 3.173 Andel: 30,5%	Antal: 1.454 Andel: 14,0 %	Antal: 1.279 Andel: 12,3 %	Antal: 4.493 Andel: 43,2 %	Antal: 10.399 Andel: 100 %

Næsten en tredjedel har stærkt negativ likviditet

-4 %

0 %

4 %

Til gengæld har ca. 40 % stærk positiv likviditet og solid egenkapital!

Likviditet
Omsætning

Finansieringsmuligheder opsummeret

	Finansieringsmulighed	Antal	Andel
Rød	Ingen	3.728	35,9 pct.
Lyserød	Meget begrænset	957	9,2 pct.
Gul	Begrænset	1.899	18,5 pct.
Lysegrøn	Ofte god	1.251	12,0 pct.
Grøn	God	2.564	24,7 pct.

Udvalgte karakteristika for grupperne

Mange store virksomheder uden finansieringsmuligheder

Mange effektive virksomheder, - blot med for høj gæld

Det er dyrt at have megen gæld og ringe likviditet

De yngre har de dårligste finansieringsmuligheder

Pct.	Andel af antal	Andel af produktion	Andel med høj effektivitet	Andel af bank / realkredit gæld	Alder
Rød	35,9	43,2	44,3	24,9 / 64,9	48,1
Lyserød	9,2	9,8	52,5	15,2 / 75,7	50,7
Gul	18,5	18,5	63,5	14,2 / 71,8	51,0
Lysegrøn	12,0	11,8	81,1	10,4 / 77,6	49,6
Grøn	24,7	16,8	80,7	9,2 / 74,4	53,6

Mere end hver tredje virksomhed har solid egenkapital, stærk likviditet og er højeffektive!

Ser landmænd og konsulenter realistisk på finansieringsmulighederne?

- Sådan ser den finansielle sektor på landbruget
– og sådan ser landbruget sig selv

FT-værdier	Finansieringsmulighed	Antal	Andel
Rød/lyserød	Ingen eller meget begrænset	4.685	45,1 pct.
Gul	Begrænset	1.899	18,3 pct.
Grøn/lysegrøn	God	3.815	36,7 pct.

Og næsten 1/2 er reelt afskåret fra kredit!

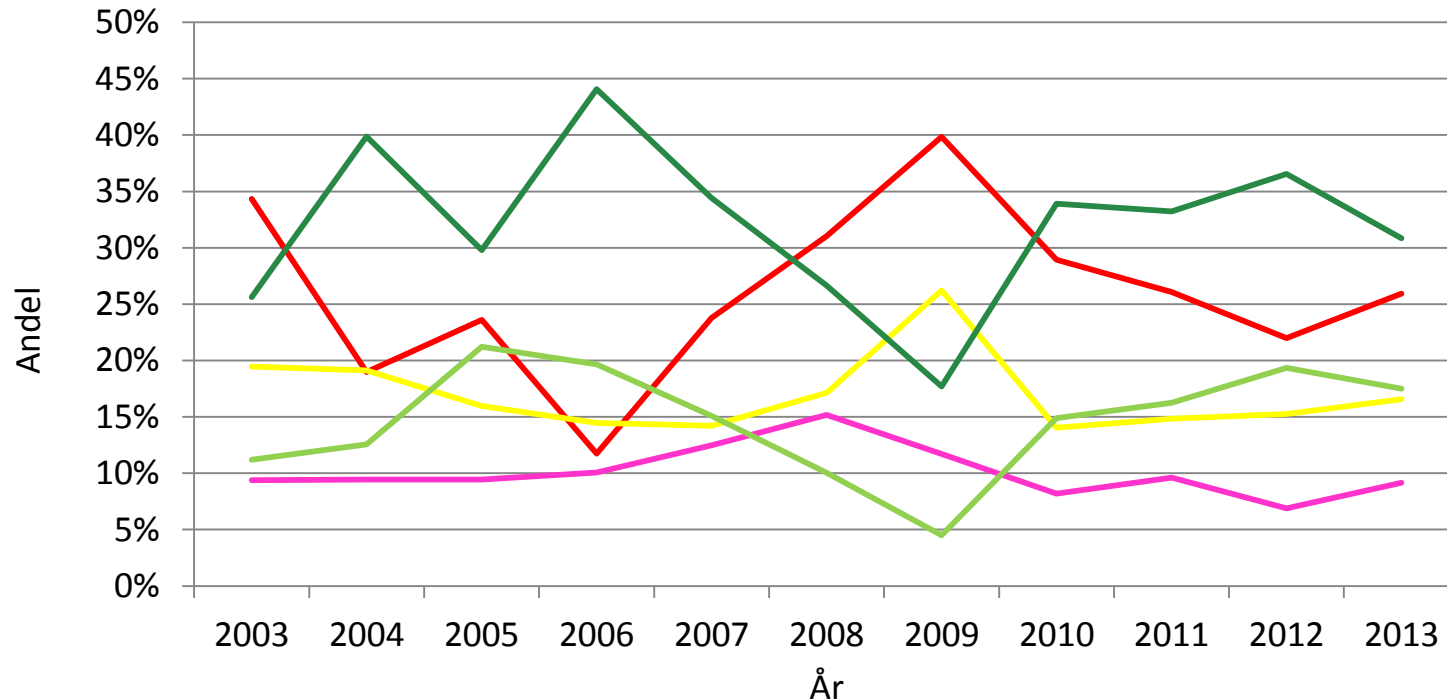
2013-regnskaber	Finansieringsmulighed	Antal	Andel
Rød /lyserød	Ingen eller meget begrænset	3.449	33,2 pct.
Gul	Begrænset	1.650	15,9 pct.
Grøn/lysegrøn	God eller oftest god	5.301	51,0 pct.

Landbruget tror, at godt 1/2 har gode kreditmuligheder. I virkeligheden er det kun godt 1/3!

Historisk udvikling i grupperne

- Andelene er niveaumæssigt nogenlunde stabile, men med meget store udsving som følge af store udsving i produktpriser, renter og jordpriser (kreditpolitik forudsættes konstant)

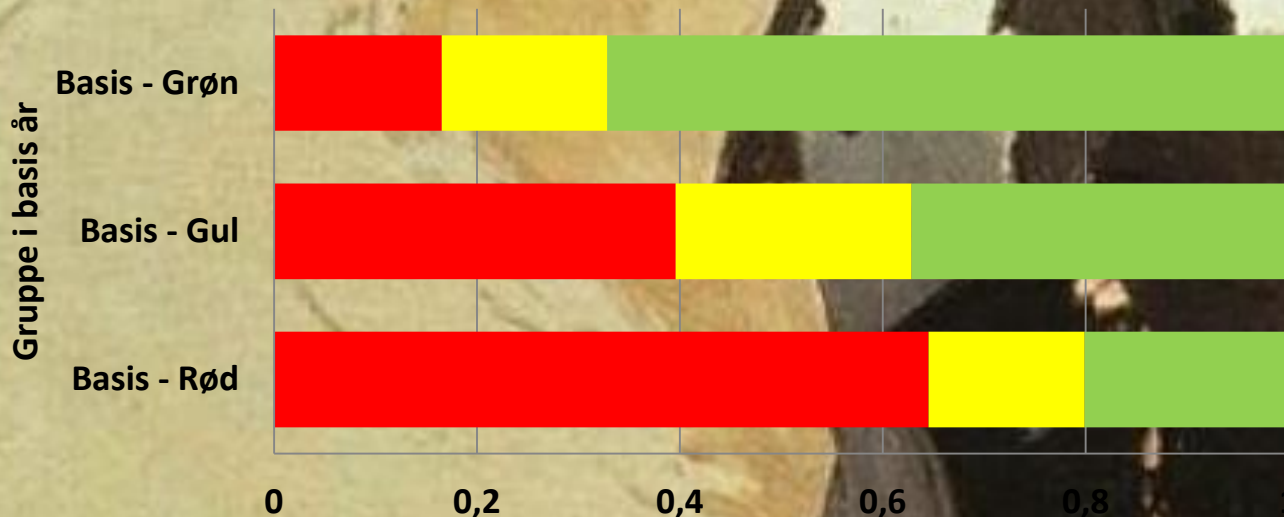
Udvikling i andele fordelt på grupper

Vandringsmønstre

- Landmændene vandrer kun sparsomt mellem grupperne

Gns. andel af årene i samme gruppe

Startkategori	Rød	Gul	Grøn
Grøn	17 pct.	16 pct.	67 pct.
Gul	40 pct.	23 pct.	37 pct.
Rød	65 pct.	15 pct.	20 pct.

Soliditet

Fordeling ved rentestigning på 1 pct. point

	Stærk negativ likviditet	Svag negativ likviditet	Svag positiv likviditet	Stærk positiv likviditet	I alt
0 % Negativ egenkapital	Antal: 1.168 Andel: 11,2 %	Antal: 235 Andel: 2,3 %	Antal: 135 Andel: 1,3 %	Antal: 235 Andel: 5,0 %	Antal: 1.773 Andel: 17,1 %
15 % Spinkel egenkapital	Antal: 1.066 Andel: 10,3 %	Antal: 347 Andel: 3,3 %	Antal: 303 Andel: 2,9 %	Antal: 434 Andel: 4,2 %	Antal: 2.150 Andel: 20,7 %
30 % Sårbar egenkapital	Antal: 1.047 Andel: 10,1 %	Antal: 358 Andel: 3,4 %	Antal: 317 Andel: 3,1 %	Antal: 673 Andel: 6,5 %	Antal: 2.395 Andel: 23,0 %
40 % Solid egenkapital	Antal: 385 Andel: 3,7 %	Antal: 151 Andel: 1,5 %	Antal: 207 Andel: 2,0 %	Antal: 517 Andel: 5,0 %	Antal: 1.261 Andel: 12,1 %
Meget solid egenkapital	Antal: 464 Andel: 4,5 %	Antal: 341 Andel: 3,3 %	Antal: 199 Andel: 1,9 %	Antal: 1.818 Andel: 17,5 %	Antal: 2.821 Andel: 27,1 %
I alt	Antal: 4.130 Andel: 39,7 %	Antal: 1.432 Andel: 13,8 %	Antal: 1.161 Andel: 11,2 %	Antal: 3.676 Andel: 35,4 %	Antal: 10.399 Andel: 100 %

En rentestigning på 1 pct. point giver næsten 10 pct. flere med stærk negativ likviditet

-4 %

0 %

4 %

Likviditet
Omsætning

Finansieringsmuligheder før og efter en rentestigning på 1 pct.point

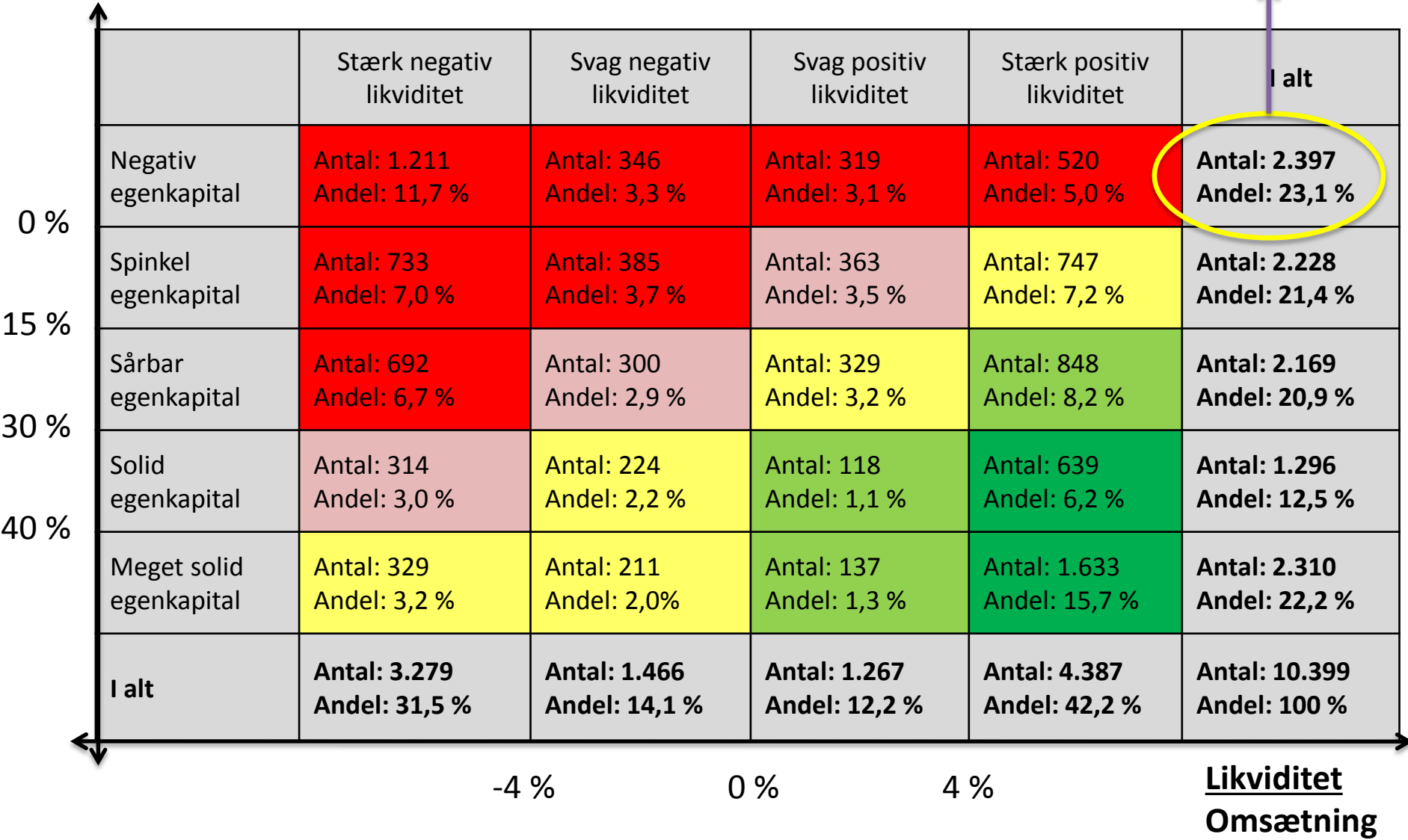
En rentestigning på 1 pct. point fjerner eller begrænser finansieringsmulighederne for yderligere 6 pct.

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før rentestigning	Andel efter rentestigning
Rød	Ingen	35,9 pct.	40,7 pct.
Lyserød	Meget begrænset	9,2 pct.	10,1 pct.
Gul	Begrænset	18,5 pct.	16,4 pct.
Lysegrøn	Oftest god	12,0 pct.	10,4 pct.
Grøn	God	24,7 pct.	22,5 pct.

Et jordprisfald giver 6 pct. flere insolvente

Soliditet **Fordeling ved jordprisfald på 10 pct.**

Finansieringsmuligheder før og efter en jordprisfald på 10 pct.

Et fald i jordprisen på 10 pct. point fjerner eller begrænser kreditmulighederne for yderligere 5 pct.

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før jordprisfald	Andel efter jordprisfald
Rød	Ingen	35,9 pct.	40,5 pct.
Lyserød	Meget begrænset	9,2 pct.	9,4 pct.
Gul	Begrænset	18,5 pct.	17,3 pct.
Lysegrøn	Oftest god	12,0 pct.	10,6 pct.
Grøn	God	24,7 pct.	21,9 pct.

Finansieringsmuligheder før og efter en jordprisstigning på 20 pct.

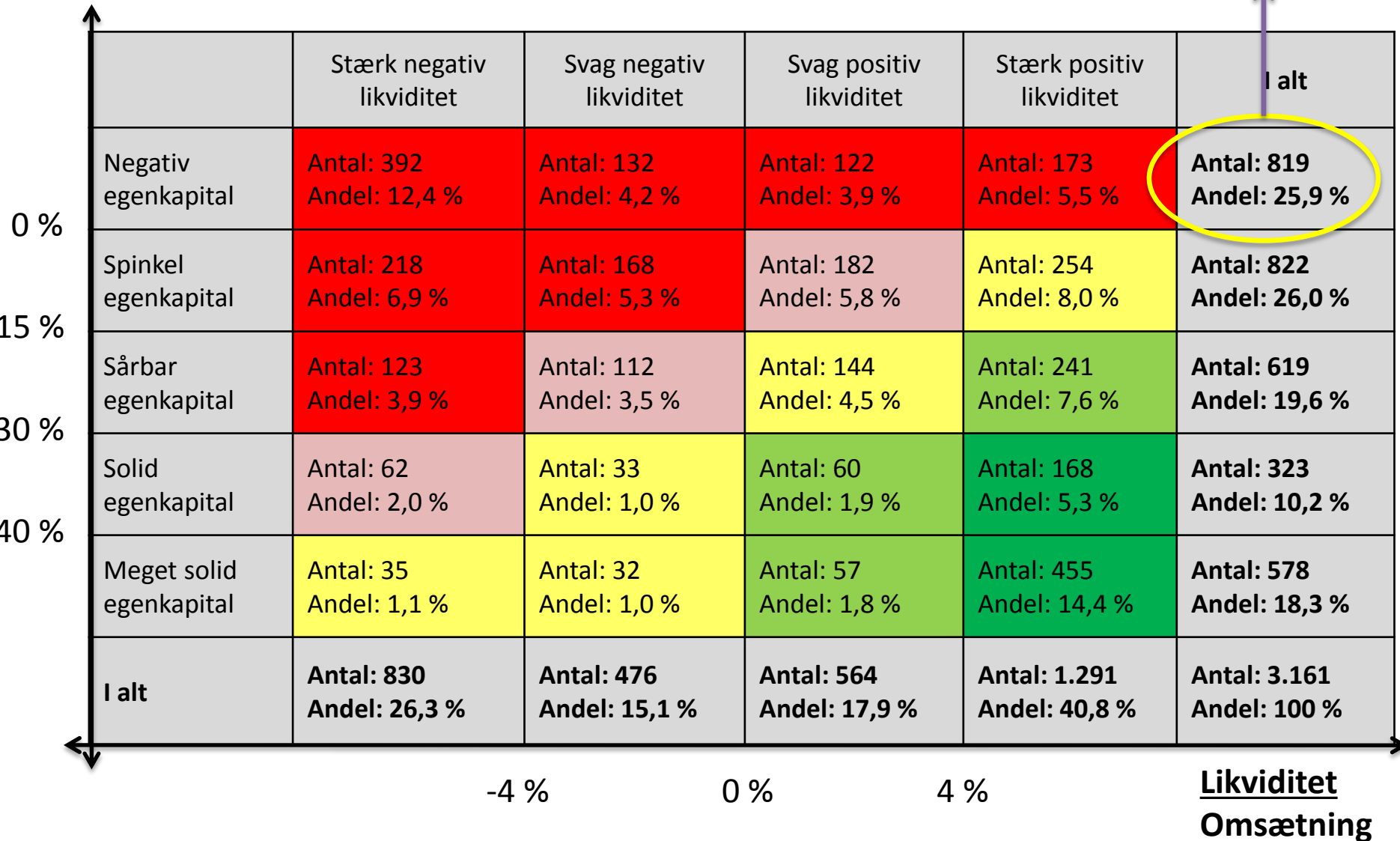
Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før jordprisfald	Andel efter prisstigning
Rød	Ingen	35,9 pct.	26,7 pct.
Lyserød	Meget begrænset	9,2 pct.	10,7 pct.
Gul	Begrænset	18,5 pct.	15,5 pct.
Lysegrøn	Oftest god	12,0 pct.	16,5 pct.
Grøn	God	24,7 pct.	30,7 pct.

En stigning i jordprisen på 20 pct. point giver gode finansieringsmuligheder for yderligere 10,5 pct.

Hele 25 pct. uden kreditmuligheder alene pga. insolvens

Klassifikation af mælkeproducenter

Soliditet

Finansieringsmuligheder før og efter et prisfald på mælk på 0,20 kr./kg.

Relativ stor andel af røde/lyserøde blandt mælkeproducenter – 53,3 pct. mod 45,1 pct. for hele landbruget

Stor følsomhed over for fald i mælkeprisen – 0,20 kr. medfører, at 8 pct. mister eller får begrænset kreditmuligheden

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før mælkeprisfald	Andel efter mælkeprisfald
Rød	Ingen	42,0 pct.	49,9 pct.
Lyserød	Meget begrænset	11,3 pct.	11,2 pct.
Gul	Begrænset	15,7 pct.	12,8 pct.
Lysegrøn	Oftest god	11,3 pct.	9,2 pct.
Grøn	God	19,7 pct.	16,9 pct.

Klassifikation af svineproducenter

Soliditet

	Stærk negativ likviditet	Svag negativ likviditet	Svag positiv likviditet	Stærk positiv likviditet	I alt
0 % Negativ egenkapital	Antal: 269 Andel: 10,6 %	Antal: 66 Andel: 2,6 %	Antal: 68 Andel: 2,7 %	Antal: 125 Andel: 4,9 %	Antal: 529 Andel: 20,7 %
15 % Spinkel egenkapital	Antal: 252 Andel: 9,9 %	Antal: 144 Andel: 5,7 %	Antal: 114 Andel: 4,5 %	Antal: 228 Andel: 8,9 %	Antal: 739 Andel: 29,0 %
30 % Sårbar egenkapital	Antal: 212 Andel: 8,3 %	Antal: 100 Andel: 3,9 %	Antal: 113 Andel: 4,4 %	Antal: 226 Andel: 8,9 %	Antal: 651 Andel: 25,5 %
40 % Solid egenkapital	Antal: 39 Andel: 1,6 %	Antal: 48 Andel: 1,9 %	Antal: 40 Andel: 1,6 %	Antal: 133 Andel: 5,2 %	Antal: 261 Andel: 10,3 %
Meget solid egenkapital	Antal: 43 Andel: 1,7 %	Antal: 26 Andel: 1,0 %	Antal: 36 Andel: 1,4 %	Antal: 266 Andel: 10,4 %	Antal: 370 Andel: 14,5 %
I alt	Antal: 816 Andel: 32,0 %	Antal: 385 Andel: 15,1 %	Antal: 371 Andel: 14,6 %	Antal: 978 Andel: 38,4 %	Antal: 2.550 Andel: 100 %

-4 %   0 %   4 %

Likviditet
Omsætning

Under 40 pct. med stærk positiv likviditet

Finansieringsmuligheder før og efter et prisfald på svinekød på 1 kr./kg.

Også relativ stor andel af røde/lyserøde blandt svineproducenter – 54,6 pct. mod 45,1 pct. for hele landbruget

Stor følsomhed over for fald i svineprisen – 1 kr. medfører, at 7,5 pct. mister eller får begrænset kreditmuligheden

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før fald i svinekødspris	Andel efter fald i svinekødspris
Rød	Ingen	44,6 pct.	52,0 pct.
Lyserød	Meget begrænset	10,0 pct.	12,5 pct.
Gul	Begrænset	18,0 pct.	13,1 pct.
Lysegrøn	Oftest god	11,9 pct.	10,8 pct.
Grøn	God	15,6 pct.	11,7 pct.

Klassifikation af planteproducenter

Under 10 pct. insolvente

Soliditet

	Stærk negativ likviditet	Svag negativ likviditet	Svag positiv likviditet	Stærk positiv likviditet	I alt
0 % Negativ egenkapital	Antal: 185 Andel: 7,3 %	Antal: 3 Andel: 0,1 %	Antal: 13 Andel: 0,5 %	Antal: 23 Andel: 0,9 %	Antal: 223 Andel: 8,8 %
15 % Spinkel egenkapital	Antal: 126 Andel: 5,0 %	Antal: 60 Andel: 2,4 %	Antal: 31 Andel: 1,2 %	Antal: 89 Andel: 3,5 %	Antal: 306 Andel: 12,1 %
30 % Sårbar egenkapital	Antal: 273 Andel: 10,7 %	Antal: 51 Andel: 2,0 %	Antal: 45 Andel: 1,8 %	Antal: 225 Andel: 8,9 %	Antal: 593 Andel: 23,4 %
40 % Solid egenkapital	Antal: 103 Andel: 4,1 %	Antal: 16 Andel: 0,6 %	Antal: 25 Andel: 1,0 %	Antal: 152 Andel: 6,0 %	Antal: 296 Andel: 11,7 %
Meget solid egenkapital	Antal: 168 Andel: 6,6 %	Antal: 176 Andel: 6,9 %	Antal: 49 Andel: 1,9 %	Antal: 726 Andel: 28,6 %	Antal: 1.120 Andel: 44,1 %
I alt	Antal: 854 Andel: 33,7 %	Antal: 305 Andel: 12,0 %	Antal: 163 Andel: 6,4 %	Antal: 1.216 Andel: 47,9 %	Antal: 2.537 Andel: 100 %

-4 %

0 %

4 %

Likviditet

Omsætning

Næsten halvdelelen har stærk positiv likviditet og meget solid egenkapital!

Finansieringsmuligheder før og efter et prisfald på korn på 20 kr./hkg. og 5 pct. på øvrige

Relativ lille andel af røde/lyserøde blandt planteproducenter – 34,1 pct. mod 45,1 pct. for hele landbruget

Følsom over for fald i prisen på afgrøder – 20 kr./hkg. (og -5 pct.) medfører, at 4 pct. mister eller får begrænset kreditmuligheden

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før fald i pris på korn	Andel efter fald i pris på korn
Rød	Ingen	26,8 pct.	30,3 pct.
Lyserød	Meget begrænset	7,3 pct.	7,7 pct.
Gul	Begrænset	19,5 pct.	21,0 pct.
Lysegrøn	Oftest god	11,8 pct.	10,1 pct.
Grøn	God	34,6 pct.	31,0 pct.

Finansieringsmuligheder i sammenligning mellem driftsgrene

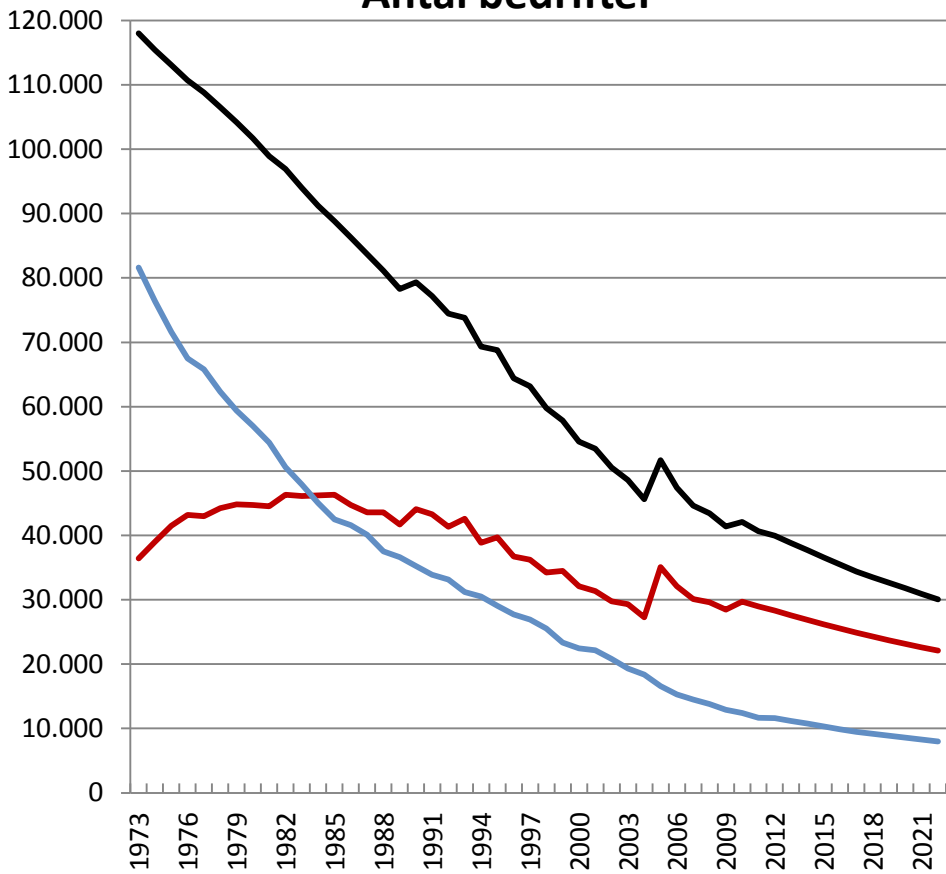
Kategori, pct.	Finansieringsmulighed	Alle	Kvæg	Svin	Planter
Rød/lyserød	Ingen eller meget begrænset	45,1	53,3	54,6	34,1
Gul	Begrænset	18,3	15,7	18,0	19,5
Grøn/lysegrøn	God	36,7	31,0	27,5	46,4

Landbruget er historien om humlebien

- Trods vanskelige økonomiske og miljømæssige rammevilkår og lav indtjening er landmændene der stadig og bidrager stort til samfundsøkonomien:
  - Dansk landbrug er i førersædet globalt inden for fødevarer sikkerhed, forskning og uddannelse, teknologi og produktionseffektivitet
  - Ca. 160.000 beskæftigede i primærsektoren og følgeerhverv
  - Bruttoværditilvækst i dansk økonomi på ca. 75 mia. kr.
  - Eksport for over 150 mia. kr.
- Hvordan kan dette paradoks lade sig gøre?
  - Hastig strukturudvikling – de bedste driver udviklingen, de dårligste skilles fra

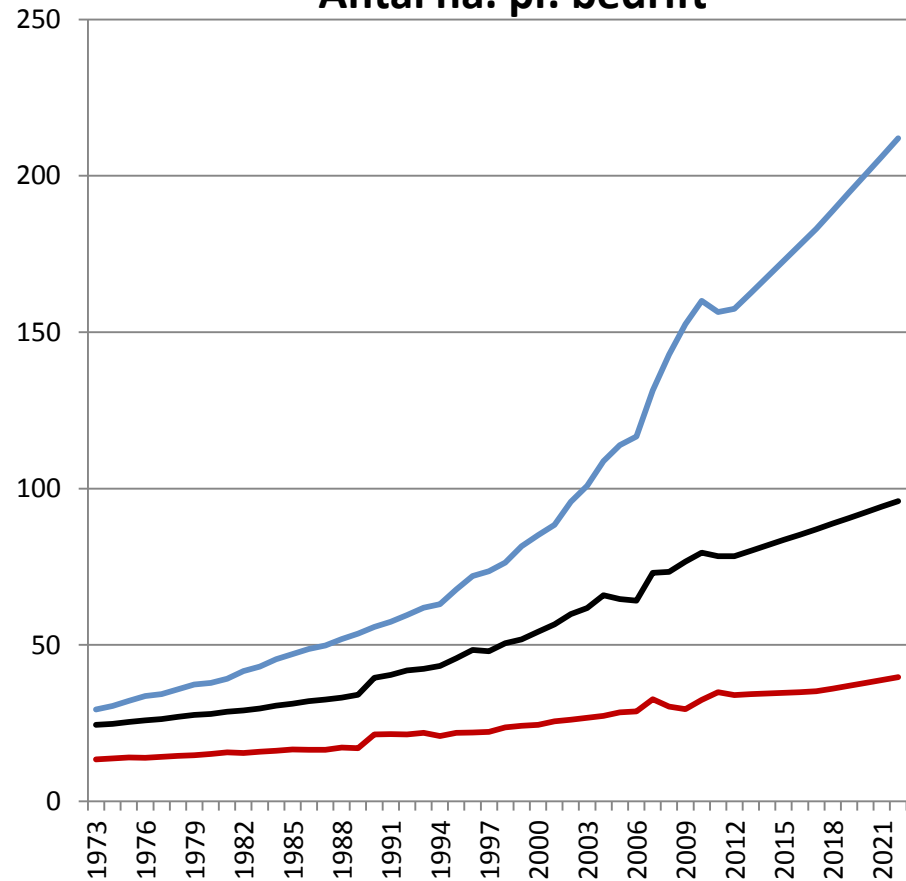
Landbrugets strukturudvikling

Antal bedrifter

— Alle bedrifter i alt   — Deltid   — Heltidsbedrifter

Antal ha. pr. bedrift

— Alle bedrifter   — Deltidsbedrifter   — Heltidsbedrifter

Landbruget er historien om humlebien

- Trods vanskelige økonomiske og miljømæssige rammevilkår og lav indtjening er landmændene der stadig og bidrager stort til samfundsøkonomien:
  - I førersædet globalt inden for fødevarer sikkerhed, forskning og uddannelse, teknologi og produktionseffektivitet
  - Ca. 160.000 beskæftigede i primærsektoren og følgeerhverv
  - Bruttoværditilvækst i dansk økonomi på ca. 75 mia. kr.
  - Eksport for over 150 mia. kr.
- Hvordan kan dette paradoks lade sig gøre?
  - Hastig strukturudvikling – de bedste driver udviklingen, de dårligste skilles fra
  - Landmænd accepterer en lav ejerløn og en lavere forrentning af den investerede kapital
  - Men også gældsstiftelse...
  - ...og stor risikovillighed

Konklusioner

- Landbrugets indtjening er ramt af en storm
- Landbruget oplever fortsat stærke finansielle begrænsninger
- Kredittørken skyldes både forhold i omverdenen og landbrugets egen økonomi
- Landbruget selv har ofte et bedre billede af deres kreditværdighed end den finansielle sektor
- Der er forholdsvis stor stabilitet i landmændenes langsigtede præstationer, men der er store kortsigtede udsving
- I en "kredit-test" klarer svine- og mælkeproducenter sig dårligere end resten af landbruget
- Landbruget bidrager stort til samfundshusholdningen, fordi landmanden er en humlebi 😊